

CAM-İŞ

Sahibi :
İst. Cam İşçileri Sendikası
Yazı işlerini fiilen idare edenler:
H. TURKAY
N. ŞEKER; H. KARA
Basıldığı yer:
TÜRKİYE TİCARET Matbaası

Gayri siyasî, İçtimaî ve meslekî Gazete

YIL : 1 Sayı 8 — Her Ayın 1 inde çıkar — Paşabahçe — İstanbul — Adres: Cam İşçileri Sendikası, 1 MAZIRAN 1953 — Fiatı : 10 Kuruş

İstanbul Türkler tarafından 500 sene evvel zaptedilmişti

Beş yüz yıl önce bugün

Allah, Allah sesleri,
Allahın Askerleri
Yaptılar zemini lâl
Üstünde beyaz hilâl,
Dalgalanıp surlarda
Haliçin sularında
Kükreyip döğüştüler...

★

Titrettiler Bizansı
Zaferdir türkün şansi,
Beş yüz ynl önce bugün
Yaptılar şanlr düğün.
Namaz kılıp seherde,
Bu cennet gibi yerde
Sarmaşıp öpüştüler.

★

Fatih Sultan Mehmedin
Her eri etti yemin,
Tuttular ayni yolu
Kurtarıp İstanbulu.

★

Selâm verip üslere
O, arslan göğüslere
Nişan alıp düştüler.

★

Tarihteki şan'ile
Asil, temiz kanı ile
O Türkün evlâtları
Yad ettirip adları,
Yaşatarak kalpleri
Daha nice harplerle
Nam alıp döğüştüler.

Dr. Lütfü ATAY

Fatih Sultan Mehmed

İSTANBULUN ZABTI

Bir devri kapayıp yeni bir devir açan Fatif Sultan Mehmet, iki gün önce 53 günlük bir muhasardan sonra «Allah Allah!..» sesleri arasında yapılan son bir hücumla İstanbulu almış ve zaferlerle dolu Türk tarihine altın harflerle yazılı yeni bir sayfa daha ilâve etmiştir.

Kasova meydan muharebesi sonunda Miloş Miloviç isimli bir Sırplı tarafından şehit düşürülen harbin muzaffer kumandanı Murat Hüdavendiğârın yerine Manisadan acele olarak getirtilen 2. Mehmet tahta çıkışının hemen akabinde cedlerinin muhasara edip almıya muvaffak olamadığı köhne Bizansın tarihi başşehrini zabtı zihnine yerleştirmişti.

Derin hendeklerle çevrili ve muazzam surlarla kaplı Bizansın zabtı ise hıristiyan âleminin havsalasının almadığı bir meseleydi.

21 yaşındaki genç Padişah Edirnede bütün ordu ileri gelenleriyle yaptığı bir toplantıda «Ya Bizans beni veya ben Bizansı alacağım» diyerek katî

(Devamı 4 de)

19 Mayıs 1919

1914 başlayan Birinci Cihan Harbinde mühtefikleromiz yüzünden bizde mağlûp sayıldık. Bunun üzerine düşmanlarımız aralarında anlaşarak vatanımızın dört tarafına asker çıkartıp işgal etmeye başladılar. Bize yalnız Anakara ile bir kaç daha vilâyet bırakmışlardı. Bu vaziyet, tarih boyunca esaret altına girmeyen Türk Milleti için çok ağır bir darbe idi. Muhakkak son ferdimize kadar savaşmaktan başka çare yoktu.

Düşman kuvvetleri vatanımızın dört tarafını işgal etti. en sonra Yunanlılarda güzel İzmire asker çıkardılar. Bu haber milletimiz çok üzdü. Fakat bu durum karşısında vatanımızı milletimiz kutaracak kahramalarımız boş durmuyor du. Bir tarafdan millî şeref ve haysiyetini elde etmek için ayaklanan milletimiz düşmana karşı ayaklanırken, diğer taraftanda vatanını kurtarmak için her tehlikeyi göze alan büyük kahraman Atatürk 15 Mayıs 1919 Samsuna hareket etti. 19 Mayıs 1919 da Samsuna aayk bastı. Düşman ve Padişah tehlikesinden kurtulan Atatürk artık milletile beraber ölünceye kadar düşmanla savaşa bilecekti. Ne tekim öyle oldu. Önderliği altında vatanımızdan bütün düşmanları kavduk. İstiklâl savaşımızın başlangıcı olan 19 Mayısı 1919 u hersene Gençlik ve Spor bayramı olarak kutluyoruz.

Mübarek Ramazan

«Ayların Sultanı» dediğimiz Mübarek Ramazan ay'ı içinde bulunuyoruz.

Bütün Müslümanları Allahına ve Peygamberine bir kat daha yaklaştıran, ruhları iman ve nur ışıkları ile dolduran, gönüllere ferahlık, şefkat ve merhamet veren bu ay'ın kutsiyeti çok büyüktür.

Camilerimizden, evlerimize kadar giren ve etrafımızı nura boğan Ramazan ay'ı hepimiz için mübarek olsun.

HADISI ŞERİF

«İnsanların en hayırlısı, insanlara hayırlı olanıdır.»

«Sabr denilen acı bir maddenin balı bozduğu gibi, haset de imanı ifsad eder.

Sendikalar birliği kongresi

İstanbul İşçi Sendikalar Birliği Genel Kurul toplantısı 16 ve 17 Mayıs Cibali Tütün ve Sigara Fabrikası lokalinde toplanarak iki gün devam etmiştir.

Kongerede 385 delege bulunması lâzım gelirken 279 kişi mevcuttu. Bununla beraber misafirler, müşahitler ve basın mensuplarıda hazır bulunuyordu.

Kongere Başkanlığına ihtifakla Bahir Ersoy seçildi.

Daha ilk anda verilen takrirler ortalığı karıştırdı ve delegeler birbirini ithama başladı. 58 imzalı bir takrir birlik nizamnamesinde değişiklik yapılmasını istiyordu. Bu takrir kongrece kabul edildi. Bilâhare çalışma ve hesap raporları okunarak ilk toplantı sona erdi.

17 Mayıs Pazar günü tekrar toplanan genel kurul delegeleri tenkitlere başladı. Bu arada nizamname tadilât komisyonun raporu okundu ve kabul edildi. Yapılan tadilâta göre İdare hey'eti şu şekilde seçilecektir. Her aza sendika birer aslî temsilci namzet gös-

Devamı Sayfa 3 de

SAĞLIK BAHİSLERİ

Tüberkilozun Ana hatları

Yazan :
Dr. Lütfi ATAY
İşçi Sigortaları kurumu dahiliye mütehassısı

Tüberkiloza hangi yollarla yaklandığımızı ilk bahsimizde anlatmıştık. Şimdide ilk bulaşmanın ne şekilde olduğundan bahsedeceğiz.

İlk bulaşma; ya kitlevidir tüberkiloz basilleri bütün vücuda yayılarak çocuk umumi tüberkilozdan ölür veya hafif bir bulaşma şeklindedir ki, toplu halde yaşayan şehir halkının % 95 i bu şekilde tüberküloza yakalanır. Gayet hafif şeylerdir. Basit bir soğuk algınlığı, bir nezle gibi başlar. Ciğerde yerleştiği kısma ait ilk bezeyi «Lenfa ukdesini» şişirir ve kendi kendine kapanır. İşte bu esnada vücutta tüberküloza karşı bir mukavemet husule gelir. Bu mukavemetin mevcut olup olmadığı «Pirguet» reaksiyonu ile anlaşılır. Tüberkiloz basilinin hayatiyeti azaltılarak hazırlanmış «Tüberkülin» denilen hülâsa bir insanın kolu çizilerek üzerine konursa bir iki gün içinde kırmızı bir kabarıklık olur. Bu da o şahsın daha önce tüberküloz basillerini aldığını ve hastalığını hafif geçirerek tüberküloza karşı bir mukavemet kazandığını gösterir. Buna da «Pirquet» Pirke müspet denir. Küçük yaşta olup Pirke müspet olmayan daha önce mikrop almamış çocuklara gene hayatiyeti çok azaltılmış, hastalık yapmayıp, yalnız vücutta mukavemet husule getirmek hassası baki kalmış mikroplarla bir aşı yapılabilir.

Buna «B. C. G.» Aşısı denir. Pirkuet husuli ile olduğu gibi «Mantoux» husulü ile de bu hususiyet araştırılabilir.

Tüberkiloz mikrobunun irsi olarak babadan veya anadan yeni doğacak evlâtlarına geçtiği ispat edilememiştir. Yani pratik olarak irsi tüberkiloz mevcut değildir. Fakat tüberkülozlu bazı ana veya babaların evlâtlarında da tüberküloz görüldüğünden halk arasında yanlış olarak bazan irsi olduğu kabul edilir. Burada hasta ana veya babadan veyahut büyük kardeşten yakınlık dolayısı ile küçük çocuğa tüberküloz basilleri kolay sirayet ettiği için hastalık husule gelmiştir. Aile fertlerinın ayni kötü şerayit içinde yaşamasıda hastalığın husulünü kolaylaştırır. Hastalık başlangıçta bazan ateş, iştahsızlık uysuzluk ve zaifleme ile kendini gösterir. Akciğerlerde ve nefes boruları etrafındaki lenfa bezleri şişer. Hülûslerin dolgun olduğu, Rontgen filminde her iki ciğerin hava borularının girdiği kısımda bariz gölgelerin görülmesile anlaşılır. Bazanda çene altına kadar lenfa bezlerinin şiştiği bu bezelerin elle yoklanması ile anlaşılır. Bu şekilde ilk alınan bir tüberküoz senerce sonra mukavemetin kırık olduğu bir zamanda, kendi vücudundaki mikropların canlanıp yayılması ile vücudun muayyen bir yerinde yerleşir. Ve yerleştiği yere göre insan vereme tutulmuş olur.

(Devamı var)

Yeni Tayinler münasebetile

Fabrika iadresi bazı hallerde arzuları hilâfınada olsa bazı meseleleri kabul ediyorlar. Zannındayım. Bu şekilde düşünmeme sebep müesseseye yapılan son üç yeni tâyinde Umum Müdürlüğün ses çıkarmamakta selâmet aramasıdır. Çünkü 9 lira yövmiyeli bir iaşe memuru, 600 lira maaşlı Ticaret Müdür Muavini, keza yine bir zatın işletmede 600 lira maaşla ve ayrıcada 7 lira günlük harcırah olarak Şeflik stajı yapması karşısında alan memnun, satan memnun misali aleni vaki olup idarecilerde aleni istismar ve israf'fın ufak bir reaksiyon yaptığı görülemez Allah bizi ve müesseseyi korusun.

Feederler tam randımanla çalışıyor

Otomatik şişe yapan Feeder makinaları son aylarda beklenilen randımanı vermeye başlamıştır.

Bilhassa Mayıs ayında makinaların net imalâtı % 95 e kadar çıkmıştır. Bu rakam otomatik makinalar için normal olarak kabul edilen rakamlar

Alâkalı işçi usta ve teknisyenleri tebrik ederiz.

TEKFUR SARAY CAM FABRİKASINDA İŞÇİ MÜMESSİLİ SEÇİMİ

Bölge çalışma müdürlüğünün alâkasızlığından istifade eden işveren, tahkim tüzüğünü hiçe sayarak işçilere baskı yapmak suretile kendisine yakın ve akraba olan kimseleri mümessil seçtirmeye muvaffak olmuştur.

Mümesil seçilen işçiler aşağıda gösterilmiştir.

Asiller

Cemal Birinci
Nurullah İpek
İsmet Arslaner

Yedekler

Sait Boz
Nuri Yükçek

Bayan İşçi Arkadaşlara öğütlerim

Yazan :
Dr. Naci Buçukoğlu
İşçi sigortaları kurumu Paşabahçe Dispanseri Nisaiye mütehassısı

Değerli arkadaşlarım: **Daha evveliki bahislerde doğumların** muhakkak bir doğum evinde veya hastahanede yapılması lüzumnu belirtmiştim. Tekrar ediyorum, doğum okadar nazik, bir mes'eledirki heran ne seyir takip edeceği kat'iyen kestirilemez. Normal olarak takip edilen bir vak'a hiç ümit etmediğimiz bir anda patolojik bir durum arzeder. Bu itibarla gebe arkadaşı ilk muayene eden arkadaşın tam manasile hastaya adapte olması, kuturları gayet dikkatle ölçmesi, şayet vaginal tusche yapması icap ediyorsa dış tenasül uzuvlarının temizliğini gayet dikkatle yaptıktan sonra tek parmakla muayene etmeli, bilhassa gelen kısmın, baş, makat omuz veya etraf kısımlarından her hangi birisi olduğunu etraflıca adapte olarak anlamalıdır. Bence daima karın üzerinden muayene ile takip daha doğrudur.

Sayın arkadaşlarım: Zamansız ıkınmalar, bağırmalar kendinize zarardır. Su kesesi yırtılıncaya kadar ancak sancılarınız mevcuttur. Ikınma esas itibarile bundan sonra başlar. Evvelâ onbeş dakikada gelen sancılar artık 5, 4, 3 dakikada gelmeğe ve 1 dakika kadar devam etmeğe başlarlar. Birinci çocuklarına hamile olan arkadaşlarım ağrıları 24 saat evvelden başlar. Bunlar ilk yalancı doğum ağrılarıdır. Baş birkaç gün önceden angaje olmuştur.

İyi takip edilen vak'alar evvel Allah, daima iyi neticeler vesirler. Onun içindirki biz her gebe arkadaşı muhakkak ayda bi kontrola çağırıyoruz. Bence bu kontrol muayeneleri loğusalık zamanındada devam etmelidir. Bu sayededirki doğum sonu ihtilâtları olan birçok vak'alar önlenmiş yahut zamanında düzeltilmiş olurlar. Geldiğimden beri muayene ettiğim binlerce bayan arkadaşta bu iltihabı durumları aynen müşahede ettim. Tedavileri için çektikleri zorluklarıda kendileri pek âlâ bilirler.

Doğum olduktan sonra 42 gün loğusalık devridir. Bu zamanda loğusa hertürlü enfektionu almağa hazırdır. Pis bezler, pamuklar kullanmak, hemen banyo yapmak âdeta hastalığa gel demektir. Yüksek ateş, titreme, el ve ayaklarda harıncalanma, şiddetli baş ve bel ağrıları loğusalık enfektörünun habercileridir. Bu zamanda çocukta çok dikkat ister. Çocuğun göbeği 12 günden evvel pek düşmez. Bazan bir haftada düştüğü gibi bazan bir aya kadar düşmediği de olabilir. Bunlar normal hâdiselerdir. Çocuk göbeği düşünceye kadar yıkanmaz. Ancak temiz ılık bir sabunlu bezle, gün aşırı silinebilir. Loğusa içinde durum aynıdır. Bu işlerde temizlik ve dikkat ön plândadır.

(Devamı var)

İşçinin kâra ve kararlara iştirâk hakları

(Geçen sayıdan devam)

1889 da Fransa'da Içişleri Bakanlığı tarafından bu yolda tertiplenen bir anket, işverenlerin ekserisine gönderilerek fikirleri alındı. Bundan sonra gerek resmi, gerekse de hususi kanallar vasıtasiyle tertiplenen toplantılar neticesinde bir çok kıymetli malzeme toplandı. Ve Fransa.da bu fikrin yayılmasına çalışıldı. Bu tarihten beri Paris, deki (Societe'du Musee Social) Kâra iştirak fikrinin yayılması faaliyetine alakadar oldu. Orta Amerika'da da 1892 de Kâra iştirak taraftarları vasıtasile (Association for promotion Of Profit - Sharing) nama ile birceniyet kurularak bu fikrin yayılmasına başlanıldı.

1950 senesinde Kâra iştirak hakkı tanınan müesseselerin adedi 400'e baliğ oluyordu ki bunların:

130 unu Fransa'da, 110 nu İngiltere, de 45'i Amerika'da, 35'i Almanya'da Üst tarafı'da İsviçre ve diğer Memleketlerde idi. Bu müesseseler ziraat, balıkçılık, sanayi ve ticaret gibi muhtelif istihsal gruplarında toplanmış bulunuyordu. İçlerinde küçük işletme bulunduğu gibi büyük işletmelerde mevcuttu.

Bu işletmeler arasında en meşhurları Almanya'da 50 bin nüfuslu küçük bir Alman şehri olan Jena'da dünyanın meşhur optik fabrikası olan Zeiss müesesesi ile Fransada Godin'in kurduğu ve ölümünde 1600 kişinin çalışmakta olduğu Godin soba fabrikasıdır. Zeiss müessesesinde Ernest Abbe burasını bir tesis haline getirerek fabrikada yalnız (Mesai arkadaşı) ve (Vatandaş)

Yazan : Dr. Ekmel ZADİL

3

görmeyi arzu etmiş (Proleter) istememiştir. Jena'daki bu fabrika bütün Jena şehrinin senbolü ve yardımcısı olmuş, hattâ Jena Üniversitesine bile yardımlarda bulunmuştur... 1945 de Ruslar tarafından Jenanın işgaline kadar durum aynen devam etmiştir.

Godin, müessesesinde Charles Fourier'den mülhem olarak 1876 da Kâra iştirak hakkını vazetmiştir. Bu karlardan muazzam sosyal yardım müesseseleri vücuda getirmiş, hattâ işçi evleri bile kurmuştur.

Kâra iştirak hususunda ziraiyi sahada ilk tecrübeyi yapanlardan birisi Alman iktisatçısı Thünen dir Thünen 1840 senelerine doğru Şimali Almanyanın büyük çiftlikleri ve asilzadelerile meşhur Mhcklenbuğ şehri civarında Tellon çiftliğinde buna teşebbüs etmiştir. Fakat az evvelde belirttiğimiz gibi en muvaffakiyetli ve bütün dünyada akis uyandıran tecrübeye Jena'daki Zeiss dürbün, Fotoğraf müessesesinde Abbe girişmiştir. Ziess müessesesinde kâra iştirak hiç bir surette düşürülemiyecek olan temel ücretlerden ayrı olarak işletme karının nispetine göre ayarlamaktadır. Zeiss müessesesinin nizamnamesine göre tesbit edilmiş olan temel ücretlerden hiç bir değişiklik, indirme yapılamıyacaktır. Kâr haddi değiştiğinden muntazam olarak ödenecek kâr hissesi tabiatile değişmektedir. Dünyanın en meşhur Fotoğraf, Dürbün ve Optik müessesesi olması ve bu sahada inhisarca bir durumda bulunan fabrika için zarar hali şüphesiz mevzubahis olmamıştır. 1895 - 1918 seneleri arasında dağıtılan munzam kâr nispetleri ücret ve maaşların vasati % 8 i nispetinde olmuştur. İngiltere'de kâra iştirakin en meşhur taraftarı dünyaca meşhur Lever Brothes Yağ fabrikasının sahib ve idarecisi Lort Leverhhulme'dir. Burada işçilerin ücretleri kâra iştirak sayesinde % 20 nispetinde çoğalmıştır. Amerika'da daha ziyade sermayeye iştirak fikri yayılmıştır ki buna en iyi misalin 1926 dan beri meşhur Benzin Şirketi Standart Oil Company teşkil etmektedir.

Verdiğimiz kısa izahat son misal müstesna hep asrımızın başına kadar olan vaziyeti belirtmektedir. Tenkidi kısımda

(Devamı 4 de)

Amerikan Birlikciliğinin Karakteristikleri

Yazan: Philip Taft. (Makalenin yazarı pek meşhur bir Amerikalı «İş tarihçisi» olup Providence, Rhode Island'daki Brown Üniversitesinde ekonomi profösörüdür.)

Yazı: Milletlerarası Serbest İş Birliği Haberleri adındaki aylık mecmuadan alınmıştır. Mecmuayı yayan Amerikan İşçi Federasyonu «Serbest İş Birliği Komitesidir»).

Hâlen mevcut bulunan ve 16.000.000 işçinin iştirak ettikleri birlik azalığı homojon bir kütle değildir. Bu sayı birkaç yüz milletlerarası birliğin bir kaç bin de mahalli birliğin, iş birliklerinin aza yekûnunu göstermektedir. Aynı gaye uğruna çalışmakta bulunmalarına rağmen-ki bu gayeleri kendi azalarının ekonomik durumlarını inkişaf etmesini sağlamak onları himaye etmek şeklinde hülâsa edebiliriz - gene de bu aza toplulukları sık sık ihtilâfa düşerler, fikir bakımından birbirlerinden ayrılırlar.

Günümüzde mevcut Amerikan İşçi Birlikleri dört umumî grupa bölünebilir. Bunları şöylece sıralıyabiliriz:

I) Amerikan İşçi Federasyonuna bağlı birlikler,

II) Sınaî Teşkilât Kongreleri le münasebette bulunan birlikler,

III) Komünist Partisinin çizdiği yolu takipeden bağımsız birlikler,

IV) Diğer bağımsız (Serbest) birlikler. Şimdiki durum Cumhurbaşkanı Rooseveltin idaresine takaddüm eden günlerdeki birliklerin durumu ile bir tozat teşkil etmektedir. Bu devirde teşkilâtlandırılmış bulunan işçiler Amerikan İşçi Federasyon Birliklerine bağlı bulunmaktaydılar. Eskiden Amerikan İşçi Federasyonuna bağlı bulunup da sonradan ayrılan birlikler de mevcuttur. Bunlara misal olarak Amerika Birleşik Maden İşçilerini zikredebiliriz. Bir takım demiryolu birlikleri de «İş anlayşı» ve düşünce bakımından Amerikan İşçi Federasyonuna sıkıca bağlı iken şimdi ayrılmış, müstakil teşekküller vücude getirmişlerdir. Gene mahallî, şahsî veya bir takım ırki tesir ve mülehazalar ileri sürerek mevcut iki iş merkezine bağlanmaktan kaçınmış bulunan bağımsız birlikler de ortaya çıkmıştır. Bağımsız grupların üçüncüsünü teşkil eden birlikler ise eski kumpanya birliklerine benzemektedirler.

Fikirlerde çeşitlilik arzuya şayandır.

Birlikler birkere tesis edilip harekete geçtikten sonra merkez teşkilâtı bu birlikleri baskı altında bulundurup onları doğrudan doğruya her hangi bir şekilde hareket etmeğe icbar edemediği gibi çeşitli fikirleri de memnuniyetle karşılar. İşçi hareketlerinin tarihi boyunca birbirlerinden farklı bir çok düşünce tarzları mevcut problemler üzerinde muhtelif görüşler ileri sürüle gelmiştir. Fakat Kominist partisinin çizdiği yoldan yürümekte bulunanların düşünceleri bellibaşlı bir mesele teşkil etmektedir. Fikir ayrılıkları umumiyetle işçi birliklerinin gayelerini gerçekleştirebilmek için kullanılacak metodların değerlerinin farklı olarak takdir edilmekte bulunmasından dolayı ortaya çıkmaktadır. Bu kabil fikir ayrılıkları pek tabiidir ki siyasetle ve işverenle de ilgilidir ve bunlara karşı takınılan tavırların ortaya koyduğu bir takım temel problemleri de alâkadar etmektedir. Bununla beraber yeni fikir ve görüşler birliklerin randımanını artırmak gayesiyle ortaya atıldığı müddetçe nazarı itibara alınacaktır.

Komünistler işçi birliğini siyasî partilerin bir kolu yardımcısı olarak telâkki etmektedir-

(Devamı 4 de)

TASHİH

«Geçen sayımızda çıkan Muhterem Prf. Orhan Tuna'nın» teftiş Elemanlarının yetiştirilmesi» yazısının birinci paragrafında bazı yanlışlıklar görülmüştür. Aşağıdaki şekilde düzeltir, Muhterem Prf. den ve okuyucularımızdan özür dileriz.»

1936 da neşredilip neşri tarihinden bir yıl sonra meriyete konulan iş kanunumuzun gerek lâfs, gerek ruh itibarile gerçeken modern bir eser olmasına diğer memleketlerdeki emsaline nazaran vahdet însicam ve her şeyden evvel de himaye fikrinin vüsati itibarı ile asla bir gerilik arz et? memesine rağmen tatbikat bakımından kanunumuzun hemen değilse bugüne kadar memnuniyet verici olmaktan pek uzak bulunmasının sebepleri üzerinde duran ve düşünenler belli başlı bir kaç noktaya parmak basmaktadırlar.

Giyim Eşyası

Sendikamızın bayram dolayısile işçi arkadaşlara tevzi ettiği giyim eşyası çok rağbet bet görmüş bilhasa fiatlardaki ucuzluk dikkati çekmiştir.

30 Mayıs akşamına kadar Sendikamızdan 400 kişi giyim eşyası almıştır.

Sendika banka faizi ve masraflar hariç tevzi edilen eşyaya başka bir kâr koymamıştır.

Sendikalar Birliği

Baştarafı Birincide

terecek. Böylelikle 35 Sendikadan 35 kişilik bir idare hey'eti teşekkül etmiş olacaktır. Bu 35 kişiilk idare hey'etinde de 9 kişiden ibaret bir icra hey'eti seçilecektir. Bu usule Cemil Gider arakadımış muhalif kalıp, bu şekilde bir çalışamanın işçiye faydası olamıyacağını ileri sürdü ise teklif kabul edildi.

Hasan Türkây'da:

— Birlik idare eyetine seçilenler partilerde faal rol almamasını teklif ediyorum.

Bu teklifte kongrece kabul edildi. Sonra Sendikalâr Birliğinin millî tesanüt cephesine iltihakı uzun münakâşalardan sonra kabul edildi. İcra hey'eti yakında belli olacaktır.

Diğer memleketlerde toplulukla iş ihtilâfları

Prf. Ohran TUNA

Son bir iki yıl içinde memleketimizde toplulukla iş ihtilâflarının gittikçe artmakta olduğu alâkalıların malûmudur. Bundan üç beş sene evvel sayısı tek haneli rakamlara inhisar eden bu neviden anlaşmazlıklar, 1952 yılında şayanı hayret b rıçoğalma arz etmiştir. Bugün bu durumun çeşitli sebebleri üzerinde durmak istemiyoruz. Ancak dikkate değer olan cihet, toplulukla iş ve ücret ihtilâflarının diğer memleketlerde de, hususile İkinci Cihan Harbini takib eden şu seneelr zarfında, diğer Avrupa ve hattâ Amerika gibi memleketlerde de asla küçümsenmiyecek derecede artmış bulunmasıdır. Bu yazımızda son haftalar içinde İngilterede zuhur eden böyle bir ihtilâf hakkında işçi ve sendikacı okuyucularımıza kısaca malûmat vermek istiyoruz.

Filhakika içinde bulunduğumuz Mayıs ayı zarfında Büyük Britanyanın en büyük sendikalarından biri olan makina sanayii işçileri sendikası yeni bazı talepler ileri sürmüş bulunmaktadır. Buna göre ücret hadlerine % 15 zam ve haftalık normal iş müddetinin ise 44 saatten 40 saate indirilmesi istenmiştir. Haftalık iş müddetlerinde yapılması taleb edilen bu indirmenin ücret zaviyesinden izahı % 10 bir ücret zammına mudil bulunmaktadır. % 10 + % 15 = 0/0 25 zam talebi.

İş verenlere göre bu yoldaki talepleri yerine getirmeğe imkân yoktur. Çünkü son bilânço yılı zarfında iş yerlerinin iktisadî durumu çok kötüleşmiştir. Zira bir taraftan Milletlerarası rekabet büsbütün şiddetlenmiş ve dolayısile ihraç fiatları düşmüş, diğer taraftan silâhlanma siparişleri yavaşlamıştır. Buna karşı geçen sene denberi geçim endeksi ancak % 2-3 bir artış kayt etmiştir.

Bu kabil iddialara mukabil, ihtilâfı tahrik eden sendikanın ileri gelenleri mevzuubahs teşebbüslerin son hesap yılında yüksek kazançlar elde ettikleri ve bunu yüksek temettü tevziine hasreylediklerini söylemekte iseler de, iş verenler bu yüksk kazançların bir iki yıl evvelki müsait iktisadî faaliyetlerin bir neticesi olduğunu ve ihraç fiatlarının düşmesinden evvelki devreye isabet eylediğini iddia etmektedirler. Yine bunların iddiasına göre işbu kârlardan nisbeten yüksek ihtiyatlar tefrik ederek bunlarla istihsal vasıtalarını yenileştirmeye gayret ettiklerini sözlerine ilâve eylemektedirler. Netice itibarile ihtiyatların teşkili tehlik il karşılaşmadan ve sanayide tam istihdam muhataraya girmeden ücret zamını tervice imkân yoktur.

Bütün bu karşılıklı iddialar sonunda şiddetli bir ücret mücadelesinin başlıyacağı ve bunun aylarca devam edeceği tahmin edilebilir.

Diğer taraftan perakende ticarette çalışan müstahdemler sendikası da bir taleple ortaya çıkarak haftalık ücretin 7,5 İngiliz lirsına bilâğını istemiştir Başka bir ifade ile haftalık ücretlerine 25-41 şilin zam talebinde bulunmuşlardır. Bugünlerde diğer bir çok branşlardaki sendikalar da aynı şekilde aşırı ücret zammı taleplerile ortaya çıkmışlardır. Bu taleplerin tevali etmesi İngiliz hükmetinin ücret ve fiatların Stabilizasyonuna matûf gayretleri çok tehlikeli bir duruma doğru gitmektedir.

Milletler arası çalışma teşkilâtı

Yazan: İstanbul Bölgesi Çalışma Müdürü Bedî SÜNGÜTAY

(2)

(Geçen sayıdan devam)

1918 de Birinci Dünya 9Savaşının sona ermesi ile, işçilerin çalışma ve yaşama şartlarını islâh için milletlerarası resmî bir teşekküle şiddetle lüzum hisedilmiş Versay muahedesine (Milletlerarası Çalışma Teşkilâtının Anayasası) unvanile bir sözleşme ilâve edilmiştir.

Bir mukaddeme ile 41 madde ve bir lâhikadan ibaret olan bu sözleşmede teşkilâtın gayesi hülâsa olarak şöyle belirtilmiştir.

Milletler Cemiyeti, Dünya barışının sağlanmasını kendisine gaye edinmiştir. Böyle bir barış ise ancak sosyal adalet esası üzerine kurulabilir. Bugünkü çalışma şartları, umumî barış ve ahenk için tehlike arz eden haksızlıklara yol açmaktadır. Buna karşı tedbirler alınmak zarureti vardır. Bu tedbirler günlük çalışma müddetlerine ücretlere işsizlikle savaşmağa işçilerin haftalık ve iş kazalarına karşı korumağa ve saireye matuf olmalıdır.

Artık milletlerarası çalışma teşkilâtı 1919 Sulh konferansı ile o zamanki cemiyeti akvama bağlı muhter bir müessese olarak kurulmuş bulunuyordu.

Bu tarihten sonra 1944 Mayısının 10 ncu günü Piladelfiya'da 26. nı toplantısını yapan milletlerarası çalışma teşkilâtı genel konferansının teşkilâtın gaye ve hedeflerini meşhur (Filadelfiya beyannamesi) adı ile ilân etti.

Bu beyanname ile şu esaslı prensipler yeniden teyid edilmiştir.:

a) Emek bir ticaret metaı değildir.

b) Söz ve cemiyet kurma serbestisi devamlı bir ilerlemenin zarurî şartıdır.

c) Nerede olursa olsun fakirlik bütün insanların refahı için bir tehlikedir.

d) İhtiyaca karşı savaş, her millet tarafından yorulmak bilmez bir azimle ve kamunun iyiliğini sağlamak üzere, işçi ve işveren temsilcilerinin Hükümet temsilcilerile eşit şartlar içinde yapacakları serbest tartışmalara ve verecekleri Demokratik kararlara hâkim olacak, devamlı müşterek bir milletlerarası gayretle yürütülecektir.

Teşkilâtın statüsünde yazılı bulunup, devamlı bir barışın ancak sosyal adalet esasına dayanılarak sağlanabileceğine dair olan beyanatın doğruluğunun tecrübe ile tamamen meydana çıktığına kanaat getiren konferans, aşağıdaki noktaları beyan eder.

a — Irk, İnanç ve cinsiyetleri ne olursa olsun, bütün insanlar maddî ilerlemelerini ve manevî gelişmelerini, serbestlik, şeref ve haysiyet, Ekonomik güvenlik içinde ve eşit şanslarla takip etmek hakkına maliktirler.

b — Bu sonuca ulaştıracak şartların gerçekleştirilmesi, her Millî ve milletlerarası siyasetin, ana hedefini teşkil etmelidir.

c — Millî ve milletlerarası alanlardaki bütün hareket programları ve tedbirler hususu ile bunlardan ekonomik ve malî mahiyeti ahiz olanlar bu bakımdan tartılmalı ve bunlar ancak bu ana amacı baltalamağa, değil, desteklemeğe yaradıkları derecede kabul edilmelidir.

(Devamı 4 de)

İstanbulun zaptı

Baştarafı Birincide

kararını bildirdi. Sadrazam Halil Paşa müstesna karar ittifakla tavsip edildi.

Gene Padişah ilk iş olarak Çanakkale Boğazını kesmek için müteaddit kaleler yaptırdı ve Türk işçisinin alın teri ve san'at eseri döktüğü topları buralara yerleştirdi. Gelibolu tersanelerinde gece gündüz çalışan işçi ve ustaların gayretiyle kısa bir zamanda bir donanma meydana getirerek Baltacıoğlunun emrine verdi ve kendisini Derya Paşalığına getirdi.

Karadenizden gelecek her türlü yardıma mâni olmak gayesiyle ceddi Yıldırım Beyazıd'ın inşa ettirdiği Anadolu hisarının tam karşısına 4 ay gibi kısa bir zamanda ondan daha muazzam ikinci bir kâle yaptırdı. Bizanstan kaçırttığı Macar Urban ile Üveyş Paşaya o zamana kadar görülmemiş büyüklükte toplar döktürdü. Bunların yapılışına da gece gündüz at üstünde dolaşarak bizzat kendisi nezaret etti.

Her şey hazırlanmış ve hareket saati gelmişti. 200 bin kişilik muazzam Türk ordusu bir aylık bir yürüyüşten sonra İstanbul kapılarına dayandı. 150 çift mandanın çekerek üç ayda getirdiği büyük toplar derhal askerle birlikte mevzilere sokulunca muhasara Filen başlamış oldu.

53 gün sonra Fatih ünvanını alacak olan 2. Mehmedin İmparator Kostantin nezdinde şehrin teslimi hususunda yaptığı teklif reddedildi. Bilâhere İmparatorun Notaras (Başvekil) vasıtasiyle yaptığı fidye vermek ve vergileri artırmak üzere aman dileyen teklifide genç Padişah tarafından reddedildi.

Muhasara esnasında yapılan savaşlar gelmiş geçmiş muharebelerden çok kanlı ve iman kuvvetiyle oldu. Kükreyen, bir sel gibi coşan askerî Bizansın köhne surları değil, Hırıstıyan devletletlerini bütünleşmesi dahi kurtaramazdı.

Nihayet 29 Mayıs 1453 Salı günü nihaî hücum başladı Türk şanına yakışır yaptığı muharebenin mükâfatını, göğüsleri muhtelif oklarla delinmiş, sol kolu omuzundan kopmuş Ulubatlı Hasanın Topkapıya diktiği şanlı sancakla gördü. Mukadder saat gelmişti. Yıkılan sur aralıklarından şehre sel gibi akan Türkler genç Pâdişahın azmiyle İstanbulu zabt etmişler ve muazzam Osmanlı İmparatorluğunun her bakımdan yükselme çağını açtıkları gibi orta zamanlar devrine nihayet vermişlerdir.

Zaptın hemen akabinde muazzam Zafer alayı ile şehre giren ikinci Mehmet hakkı olan Fatih lâğabını almış ve adaletinin bir nişanesi olarak aman dileyenlere canını bağışladığı gibi «ırz ve malın» korunmasını emretmişti.

İşte Fatihin İstanbulu zabtının kısa bir tarihçesi ve ilk emrinin adilliği...

Allah bu şehir için çarpışıp şehit düşenlere bütün Türk şehit ve kahramanlarının taksiratını af ve mağfiret versin.

İşçinin kâra ve kararlara iştirak hakları

Baştarafı İkincide

da göreceğimiz gibi işçi zümresi kâra iştirak fikrini yavaş yavaş terk ile sosyal yardım ve primli ücret sistemine daha fazla ehemmiyet vermeğe başlamışlardı.

İkinci Cihan Harbin'den sonra kâra iştirak fikri yeniden ortaya atıldı ve bu sefer daha ziyade Amerikada revaç buldu. Prof. Sieber'in verdiği izahata göre, Amerikada ve Almanyanın büyük bir müessesesinde yeni usullerle işçilerin kâra iştirakleri şu şekilde olmaktadır.

(Devamı var)

Dr. Ekmel Zâdil

İŞÇİ MÜMESSİLLİĞİ I SEÇİMİ

Cibali Hasan Ekin Şişe ve Cam Fabrikasında 14/5/1953 günü yapılan işçi mümessiliği seçiminde asil mümessilliğe seçilen işçiler aşağıda gösterilmiştir.

Bekir Gülürücü
Sebahattin Kaya
Sıtkı Katrancı

Başarılar temenni ederiz.

Milletler arası çalışma teşkilâtı

Baştarafı Üçüncüde

d — Milletlerarası alanda bütün hareket programlarını, ekonomik ve malî tedbirleri bu ...na maç bakımından tetkik ve mütelâa etmek milletlerarası çalışma teşkilâtına düşen bir ödevdir.

e — Milletlerarası çalışma teşkilâtı kendisine verilen ödevleri yerine getirirken, bütün ekonomik ve mâli âmilleri nazara aldıktan sonra, kararları ve tavsiyeleri içine, münasip göreceği hükümleri koyabilmek yetkisine maliktir.

Konferans şu hususların gerçekleşmesinin sağlayacak programların uygulanması işinde muhtelif milletlere yardımın teşkilât için önemli bir vecibe teşkil ettiğini kabul eyler.

a) Tam çalıştırma ve yaşama seviyelerinin yükseltilmesi.

b) İşçileri maharet ve bilgilerini tamamen gösterebilmekle zevk duyacakları işlerde çalıştırmak ve genel refaha en iyi şekilde yardım etmek;

c) İşçilere mesleklerinde yetişmek imkânları sağlamak, bir yerden bir yere nakillerinde kolaylık göstermek.

d) Ücret, kazanç, çalışma müddeti ve diğer çalışma şartlarında kaydedilen ilerlemelerden merkez için adilane bir şekilde faydalanabilmek imkânlarını bahsetmek ve herkez için asgari bir maişet ücreti kabul etmek.

e) Sosyal ve iktisadî politikanın tespiti ve uyugulanması için işçilerle işverenlerin iş birliği yapmaları;

f) Sosyal güvenlik tedbirlerinin genişletilmesi;

ğ) İşçilerin hayat ve sıhhatlerinin münasip şekilde de korunması;

h) Çocukların ve anaların korunması;

i) Uygun bir gıda, iyi vakit geçirme ve kültür vasıtaları seviyesi;

j) Terbiyevi ve mesleki alanda çeşit şanslar sağlanması

(Devamı var.)

PAŞABAHÇE GENÇLİK KULÜBÜNDEN

1 — 1952 — 1953 dördüncü küme amatör likinde müsait ve gayri müsait şartlar altında kulübümüz formasile köyümüzün şerefini üzerine alarak her türlü feragat ve fedakârlığı esirgemeyen futbolcu arkadaşlarımıza alenen teşekkür ederken müteakip senelerd ayni svgi ve feragatı nefsile çalışmalarını temenni ederiz.

2 — Teşekkülünden bugüne kadar kulübümüze yardım ve alâkalarını esirgemeyen kadirşinas PAŞABAHÇE halkına, diğer üylerimize, Tekel İspirto Fabrikası ile Şişe ve Cam Fabrikaları İDARE ve MENSUPLARINA alenen teşekkürü borç biliriz.

PAŞABAHÇE GENÇLİK KULÜBÜ İDARE HEY'ETİ

Mümessilin bir vazifesi

MÜMESSİLİN BİR VAZİFESİ

Evvelâ şunun bilinmesini isterim ki, niyetim öğüt vermek değildir. Zaten böyle bir hoşbetimde yok.

Maksadım sadece gördüklerimi bütün işçi ve temsilci arkadaşlara duyurmaktır.

Hepimizin malûm olduğu veçhile, mensup olduğumuz iş yerinde işçi âdedine göre temsilci seçilir. Bu da bizim medenî vazifemizdir. Ve bunu az çok ne için yaptığımızı da biliriz.

Ferden bir haksızlığa marûz kaldığımız zaman mümessile koşar ve dilimizin döndüğü kadar vaziyetimizi anlatırız. O da bizi haklı bulursa iş kanununun biz işçilere bahşetmiş olduğu haklar çerçevesi dahilinde hakkımızı arar.

Fakat bu mümessilin yapacağı yeğane vazifesi değildir. Vazifelerinden bir taneside bizi çalıştırmasıdır. Zira iş yerimizin muhtelif servislerinde vazifelerini ihmal edenlerimiz bulunuyor.

Ben bu ihmalleri iki şekilde tebarüz ettireceğim. Birinci şekilde ihmaller işlerine terkedip memleket çapında kıymet ifade eden vakitlerini boşa harcamalarıdır.

İkinci şekildeki ihmaller ise, Goble servisimizde olmaktadır. İmal edilen züccaciye ve şişeleri gerek taşırken, gerekse soğutmalara koyarken döküp kırdıklarıdır. Bu hal, hem akort çalışan arkadaşların hem de fabrikanın aleyhine tecelli ediyor.

Bu hal ilk nazarda ehemmiyetsizdir diye telâkki edilebilir. Fakat üç vardiyede 50 yi mütecaviz tezgâhın imalâtında, yukarıda zikrettiğim şekilde heba edilen mallar büyük bir yekûn tutar. Dolayısile müesseseye de ziyan teşmil edilmiş olunuyor.

Mümessil arkadaşlarda alâka gösteripte müdahale ederlerse vazifelerini ifa etmekle beraber müesesenin kalkınmasında yardım etmiş olurlar.

Ayni zamanda iş verenin huzuruna daha vakur adımlarla çıkar ve daha müspet neticeler elde edebilirler kanaatindeyim.

Cemal GÖK

Türk-İş Yunan İşçi Federasyonu ile münasebetlerini kesti

Geçen sayıda haber verdiğimiz veçhile Yunan işçi konfederasyonun davatlisi olarak Yunanistana giden konfederasyon başkanı İsmail İnan orada gördüğü yersiz siyasî tezahüratlardan dolayı hemen memleketimize dönmüştü.

Konfederasyon başkanının bu güzel hareketini Türk işçisi de tavsip ettiğinden konfederasyon teşkilâtlarına bir beyanname, Yunan işçi konfederasyonunda bir yazı gönderek bundan böyle Türk işçisi ile Yunan işçisi arasında hiç bir münasibet kalmadığını bildirmiştir.

Konfederasyonumuzun yazıları aşağıdadır.

BEYANNAME

23/Nisan/1953 tarihinde Elen İşçi Konfederasyonu toplantısında vuku bulan hâdise dolayısile Türk - İş Başkanının takip ettiği hareketle memleket çapında tavsibe mazhar olduğu malûmdur.

Gerek Yunanistanda takip edilen bu hareket ve gerekse bilâhare Yunan matbuatının mensuplarını desteklemekde ısrar etmesi karşısında umumi ve devamlı bir tertibe hedef bulunduğumuzu idrak ve kabul etmemeğe imkân yoktur.

Mücir olan bu vak'alar karşısında Elen İşçileri ile Türk işçileri arasında, bu şartlar altında her hangi bir dostluğun ihdas ve devamına imkân olmadığını adı geçenlere, teşkilâta ve Matbuata bildirmeyi uygun görmüş bulunuyoruz.

Bu vesile ile Elen İşçi Sendikaları Konfederasyonu başkanlığına yazılan yazının sureti ilişikde gönderilmiştir.

TÜRK-İŞ İCRA HEYETİ

Elen İşçi Sendikaları Konfederasyonu Başkanlığına

Atina

Yurdumuz bölünmez bir parçası olan Kıbrısı istemekde ve bunu İşçi toplantılarında polemik bir mevzu halinde istimal etmekde ısrar ettiğiniz müddetçe, Türk İşçisi ile Yunan işçileri arasında herhangi bir münasebetin ve dostluk bağlarının tesisine imkân olamıyacağını beyan ederken bir daha gönderilmemek üzere bültenlerinizi de iade ederiz.

TÜRK-İŞ İCRA HEYETİ

Amerikan birlikciliği

Baştarafı Üçüncüde

ler. Bu birlikleri partilere merbut bir teşekkül daha doğrusu bir alet olarak görürler. İşçi birliğini şiddetle alâkalandıran diğer bir mesele de memleketimizdeki komünist partisinin bizzat kendisinin milletlerarası bir teşkilâtın bir aleti oluşudur. Bu partinin sadakatla bağlandığı ilk ve son camia da yabancı bir hükûmet, yani Sovyetler Birliğidir. Komünistler disiplinli bir şekilde talim terbiye görmüş asker safları gibi hareket etmektedirler. Siyaset hakkındaki görüşleri evvelden tesbit edilmiştir. Aldıkları kararlar işçi hareketini menfaatlerini hiç bir zaman doğrudan doğruya ilgilendirmeyen, onları kale almıyan ihtiyaçlarını gözetmiyen siyasî esaslara dayanmaktadır.

1933 den önce komünistler esnaf (işçi) birlikleri hareketlerine öyle pek tesir edemiyorlardı, **fakat teşkilâtlandırılmamış** sanayi bölgelerinde yayılıp çalışmalarını genişlemelri bu bölgelerde ve bazı muayyen işçi birliklerinde kuvvetli bir şekilde yerleşebilmelerini sağlamıştır Bunlar gerçekte C. 1. 0 — (Sınaî teşkilâtlandırma kongresine) mensub birliklerdi.

(Devamı var)